

HOMILIA DIA DE SANT ANTONI
REFORMAR L'ESGLÉSIA
Catedral 17 de gener de 2018

La celebració de Sant Antoni ens fa mirar al passat, cap al moment en què va ser restaurat el cristianisme i la nostra fe cristiana es va anar difonent a Menorca. Però ens obliga també a mirar cap endavant, a pensar en el futur d'aquesta fe, de la que tenim notícia fidedigna a través del testimoni del Bisbe Sever fa 1600 anys.

Estic convençut que la fe cristiana només pot créixer si l'Església se situa en estat permanent de reforma. La renovació de l'Església no és una acció puntual que passi només en alguns moments de la història. La renovació és una tasca permanent, perquè l'Església és comunitat sempre en camí. Mentre peregrina per aquest món, és signe de Crist, però és sempre un signe perfectible, marcat per la deficiència, perquè formen part de la mateixa persones i institucions que poden ser infidels a la seva missió. Els reformadors protestants es van fer ressò fa 500 anys del clam popular quan deien: "*Ecclesia semper reformanda*"; en tot moment l'Església està necessitada de renovació. El Concili Vaticà II va dir que era necessària una "*renovació perenne*" (UR 6) i va explicar que "*a Mare Església no s'atura de pregar, d'esperar i de treballar, i exhorta a tots els seus fills a purificar-se i renovar-se perquè el senyal del Crist resplendeixi amb més claredat sobre la faç*" (LG 15). És una invitació a treballar amb tenacitat perquè les debilitats no entelin el rostre de Crist que l'Església ha de reflectir.

També la nostra Església de Menorca, si vol ser fidel a la seva missió, ha d'entrar en un procés de renovació, que afecta les persones i a les institucions, a les actituds amb què vivim i a la manera en què ens situam en la societat actual. Assenyalaré tres punts que consider importants per realitzar aquesta renovació.

1.- Ser més de Déu per ser més dels homes

La primera pista de renovació és aquesta: hem de ser més de Déu per ser més dels homes. L'Església ha de ser més de Déu, més divina. El que els homes i dones cerquen quan s'aproximen a l'Església és a Déu. El millor que podem oferir als nostres contemporanis és la fe que tenim. Ens equivoquem quan fem de l'Església una entitat merament social o un club per al temps lliure. L'Església és comunitat de creients, de persones amb el cor transformat per la fe en Jesucrist i que viuen d'una manera nova. Com escrivia el Cardenal Ratzinger, "la reformatio, necessària en tot moment, no consisteix en el fet que puguem remodelar sempre de nou '*la nostra Església*' com ens plagui, en què puguem inventar-la, sinó en que prescindim constantment de les nostres pròpies construccions de suport a favor de la llum puríssima que ve de dalt i que és al mateix temps la irrupció de la pura llibertat" (*L'Església. Una comunitat sempre en camí*, pàg. 84). La veritable reforma consisteix en que l'Església sigui més divina, és a dir, més vinculada al seu Senyor. "*El que necessitem no és una Església més humana, sinó una Església més divina; només llavors serà també veritablement humana*" (ibídem, pàg. 87).

Aquesta reforma ens demana a cada cristià ser més de Déu, deixar que el nostre cor i la nostra vida es converteixin perquè el rostre de Déu es reflecteixi amb claredat en l'Església. La nostra Església de Menorca necessita més esperit d'oració i d'adoració, una major profunditat espiritual, una experiència més profunda de Déu.

La celebració de Sant Antoni posa davant els nostres ulls a un home de Déu. Sant Atanasi en la seva biografia refereix que els seus contemporanis l'anomenaven "*l'amic de Déu*". I això va ser el que va atreure a molta gent, que hi cercava el seu consell. Alguns van seguir la seva manera de vida, vivint com anacoretes al desert d'Egipte. Sant Antoni deia als monjos que no eren suficients els anys dedicats al Senyor i que era precís dedicar-se cada dia al seu servei.

Ser més de Déu significa transmetre amb totes les nostres actituds i comportaments al Déu en qui creiem. I suposa també eliminar tot el que impedeix que l'Església reflecteixi amb claredat el rostre de Déu.

2.- Església servidora de tots

La segona pista de renovació de l'Església és aquesta: ser servidora de tots. Això és conseqüència de l'anterior, perquè com més siguem de Déu, més serem dels homes, més estarem al servei de tots. El Déu en qui creiem no és un ésser distant que s'eximeix del tracte amb la humanitat, sinó un Pare al que li preocupa la vida de cada ésser humà, un Déu que estima ardentment a aquesta criatura seva. No es pot servir a aquest Déu sense servir també amb cura a cada ésser humà; no es pot creure en aquest Déu si no es creu també en l'home. Per això, estimar Déu exigeix servir a l'home, agenollar-se per rentar els seus peus cansats, ungir amb oli les seves ferides i ajudar a curar els seus cors afligits.

Ens renovarem en la mesura que creixem com a Església servidora de tots. Els homes i dones de Menorca no poden percebre en nosaltres llunyania, desinterès, altivesa o prepotència. Som els seus servents, com Crist va ser servent nostre. Hem de servir a l'home, acompanyant la seva recerca de l'Absolut, i servir-lo també en les seves necessitats materials.

Hem de servir de manera particular als més pobres. L'opció pels més últims, aquells que la societat descarta, és al cor de l'Evangeli i ha de ser actitud constant de l'Església en tot moment. Sense aquesta opció, l'Evangeli corre el risc de no ser comprès ni viscut.

També en aquest plànol el nostre sant patró ens dóna exemple. Encara que Antoni havia escollit fer una vida de solitud i pregària, no va dubtar a abandonar el desert per socórrer els cristians que estaven patint la persecució de l'emperador Maximín. I, encara que practicava grans dejunis i penitències, deia que la cimera de la perfecció no residia a la penitència sinó en l'amor. Sant Antoni recordava als monjos que l'amor ocupa el lloc central en la vida cristiana i que tota santedat i perfecció només és possible per l'amor. Déu, deia, "*espera el nostre amor a tota persona que trobem*" (Apogtemas).

3.- Església evangelitzadora

La tercera qüestió que ajudarà a renovar la nostra Església és créixer en la missió, ser més evangelitzadors. Convé recordar que l'Església existeix només per evangelitzar, per transmetre als homes el goig de creure en Jesucrist. L'Església creix quan ho posa tot -les seves estructures, les seves persones, les seves accions- al servei de la missió. Ho sap molt bé el Papa Francesc, que no es cansa de convidar-nos a ser Església en sortida, Església "*en estat permanent de missió*" (EG 25).

Aquest és el sentit del procés que estem desenvolupant el present curs. Aprofit l'ocasió per donar gràcies als més de 70 grups que a la nostra Diòcesi estan treballant el document "*Discernir per evangelitzar*", i que cada mes van presentant les seves aportacions i exposant com podem créixer com Església que evangelitza.

La prioritat de l'Església de Menorca ha de ser l'anunci joios de Jesucrist. Hem de cercar camins nous per apropar-nos a l'home contemporani i fer-li arribar l'Evangelí. En les reflexions dels grups de discerniment es demana amb insistència que l'Església sigui propera a tots i que les nostres parròquies siguin obertes, alegres i vives. Es parla també de "*Sortir més al carrer*" i de "*Sortir de les estructures de sempre*". Quan es mira només a si mateixa, l'Església es posa malalta. En canvi, la tensió missionera, la passió per l'anunci de Jesucrist, renoven l'Església.

CONCLUSIÓ

No hem de tenir por de la revisió, del canvi, de l'autocrítica. No s'ha de tenir por a la reforma. Però sí que convé ser molt conscient que el nostre treball consiteix només en remoure els obstacles, eliminant allò que sobra. L'autor de la renovació de l'Església és només Déu. Només Ell pot fer que a través de persones carregades de debilitats, com som nosaltres, i d'institucions plenes de defectes, resplendeixi seu sant Rostre. És l'Esperit de Déu el que renova l'Església i la rejoyeneix, el que fa que el seu rostre ancià segueixi sent reflex del seu Senyor. Per molt esforç que posem a la renovació, sense la pregària i la invocació de l'Esperit Sant, no és possible. Deixem que el vent de l'Esperit, que tot ho fa nou, bufi sobre aquesta barca de Menorca.

Sant Antoni, amb el seu esperit d'oració i servei ajudà a renovar l'Església del seu temps. Amb la seva recerca de Déu, des del desert de la Tebaida, va promoure una renovació de la vida cristiana. A ell invocam confiats en aquest dia i li demanem que ajudi a aquesta Església de Menorca a créixer essent més de Déu, servint amb més dedicació als homes i proclamant amb més entusiasme l'Evangelí.

HOMILÍA DÍA DE SAN ANTONIO

REFORMAR LA IGLESIA

Catedral, 17 de enero de 2018

La celebración de San Antonio nos hace mirar al pasado, hacia el momento en que fue restaurado el cristianismo y nuestra fe cristiana fue difundiendo en Menorca. Pero nos obliga también a mirar hacia adelante, a pensar en el futuro de esta fe, que ya fue testificada por el Obispo Severo hace 1600 años.

Estoy convencido de que la fe cristiana sólo puede crecer si la Iglesia se sitúa en estado permanente de reforma. La renovación de la Iglesia no es una acción puntual que ocurra sólo en algunos momentos de la historia. La renovación es una tarea permanente, porque la Iglesia es comunidad siempre en camino. Mientras peregrina por este mundo, es signo de Cristo, pero es siempre un signo perfectible, marcado por la deficiencia, porque forman parte de la misma personas e instituciones que pueden ser infieles a su misión. Los reformadores protestantes se hicieron eco hace 500 años del clamor popular cuando decían: “Ecclesia semper reformanda”; en todo momento la Iglesia está necesitada de renovación. El Concilio Vaticano II dijo que era necesaria una “renovación perenne” (UR 6) y explicó que “la madre Iglesia no cesa de orar, de esperar y de trabajar, y exhorta a todos sus hijos a la santificación y renovación para que la señal de Cristo resplandezca con mayores claridades sobre el rostro de la Iglesia” (LG 15). Es una invitación a trabajar con tesón para que las debilidades no empañen el rostro de Cristo que la Iglesia debe reflejar.

También nuestra Iglesia de Menorca, si quiere ser fiel a su misión, debe entrar en un proceso de renovación, que afecta a las personas y a las instituciones, a las actitudes con que vivimos y al modo en que nos situamos en la sociedad actual. Señalaré tres puntos que considero importantes para realizar esta renovación.

1.- Ser más de Dios para ser más de los hombres

La primera pista de renovación es ésta: hemos de ser más de Dios para ser más de los hombres. La Iglesia tiene que ser más de Dios, más divina. Lo que los hombres y mujeres buscan cuando se acercan a la Iglesia es a Dios. Lo mejor que podemos ofrecer a nuestros contemporáneos es la fe que tenemos. Nos equivocamos cuando hacemos de la Iglesia una entidad meramente social o un club para el tiempo libre. La Iglesia es comunidad de creyentes, de personas cuyo corazón ha sido transformado por la fe en Jesucristo y que viven de un modo nuevo. Como escribía Ratzinger, “la *reformatio*, la que es necesaria en todo momento, no consiste en que podamos remodelar siempre de nuevo “nuestra” Iglesia como nos plazca, en que podamos inventarla, sino en que prescindamos constantemente de nuestras propias construcciones de apoyo a favor de la luz purísima que viene de lo alto y que es al mismo tiempo la irrupción de la pura libertad” (*La Iglesia. Una comunidad siempre en camino*, p. 84). La verdadera reforma consiste en que la Iglesia sea más divina, es decir, más vinculada a su Señor. “Lo que necesitamos no es una Iglesia más humana, sino una Iglesia más divina; sólo entonces será también verdaderamente humana” (*ibídem*, p. 87).

Esta reforma nos pide a cada cristiano ser más de Dios, dejar que nuestro corazón y nuestra vida se conviertan para que el rostro de Dios se refleje con claridad en la Iglesia. Nuestra Iglesia de Menorca necesita más espíritu de oración y de adoración, una mayor profundidad espiritual, una experiencia más honda de Dios.

La celebración de San Antonio pone ante nuestros ojos a un hombre de Dios. Cuenta San Atanasio en su biografía que sus contemporáneos le llamaban “amigo de Dios”. Y eso fue lo que atrajo a mucha gente, que buscaba su consejo. Algunos siguieron su modo de vida, viviendo como anacoretas en el desierto de Egipto. San Antonio decía a los monjes que no bastaban los años dedicados al Señor y que era preciso dedicarse cada día a su servicio.

Ser más de Dios significa transmitir con todas nuestras actitudes y comportamientos al Dios en quien creemos. Y supone también eliminar todo lo que impide que la Iglesia refleje con claridad el rostro de Dios.

2.- Iglesia servidora de todos

La segunda pista de renovación de la Iglesia es ésta: ser servidora de todos. Esto es consecuencia de lo anterior, porque cuanto más seamos de Dios, más seremos de los hombres, más estaremos al servicio de todos. El Dios en quien creemos no es un ser distante que se exime del trato con la humanidad, sino un Padre al que le preocupa la vida de cada ser humano, un Dios que ama con locura a esa criatura suya. No se puede servir a este Dios sin servir también con esmero a cada ser humano; no se puede creer en este Dios si no se cree también en el hombre. Por eso, amar a Dios exige servir al hombre, agachar el lomo para lavar sus pies cansados, ungir con aceite sus heridas y ayudar a sanar los corazones afligidos.

Nos renovaremos en la medida en que crezcamos como Iglesia servidora de todos. Los hombres y mujeres de Menorca no pueden percibir en nosotros lejanía, desinterés, altanería o prepotencia. Somos sus siervos, como Cristo fue siervo nuestro. Hemos de servir al hombre, acompañando su búsqueda del Absoluto, y servirle también en sus necesidades materiales.

Tenemos que servir de modo particular a los más pobres. La opción por los más últimos, aquellos que la sociedad descarta, está en el corazón del Evangelio y debe ser actitud constante de la Iglesia en todo momento. Sin esta opción, el Evangelio corre el riesgo de no ser comprendido ni vivido.

También en esta faceta nuestro santo patrón nos da ejemplo. Aunque Antonio había elegido vivir una vida de retiro y oración, no dudó en abandonar el desierto para socorrer a los cristianos que estaban sufriendo la persecución del emperador Maximino. Y, aunque practicaba grandes ayunos y penitencias, decía que la cumbre de la perfección no residía en la penitencia sino en el amor. San Antonio recordaba a los monjes que el amor ocupa el lugar central en la vida cristiana y que toda santidad y perfección sólo es posible por el amor. Dios, decía, “espera nuestro amor en todo hombre que encontramos” (Apogtemas).

3.- Iglesia evangelizadora

La tercera cuestión que ayudará a renovar nuestra Iglesia es crecer en la misión, ser más evangelizadores. Conviene recordar que la Iglesia existe sólo para evangelizar, para contagiar a

los hombres el gozo de creer en Jesucristo. La Iglesia crece cuando pone todo –sus estructuras, sus personas, sus acciones- al servicio de la misión. Lo sabe muy bien el Papa Francisco, que no se cansa de invitarnos a ser Iglesia en salida, Iglesia “en estado permanente de misión” (EG 25).

Este es el sentido del proceso que estamos desarrollando el presente curso. Aprovecho la ocasión para dar gracias a los más de 70 grupos que en nuestra Diócesis están trabajando el documento “Discernir para evangelizar”, y que cada mes van presentando sus aportaciones y exponiendo cómo podemos crecer como Iglesia que evangeliza.

La prioridad de la Iglesia de Menorca debe ser el anuncio gozoso de Jesucristo. Hemos de buscar caminos nuevos para acercarnos al hombre contemporáneo y hacerle llegar el Evangelio. En las reflexiones de los grupos de discernimiento se pide con insistencia que la Iglesia sea cercana a todos y que nuestras parroquias sean abiertas, alegres y vivas. Se habla también de “sortir més al carrer” y de “sortir de les estructures de sempre”. Cuando se mira sólo a sí misma, la Iglesia enferma. En cambio, la tensión misionera, la pasión por el anuncio de Jesucristo, renuevan la Iglesia.

Conclusión

No debemos temer la revisión, el cambio, la autocrítica. No hay que tener miedo a la reforma. Pero sí conviene ser muy consciente de que lo que hacemos nosotros es sólo quitar obstáculos, eliminar lo que sobra. Quien realiza la renovación de la Iglesia es sólo Dios. Sólo Él puede hacer que a través de personas cargadas de debilidades, como somos nosotros, y de instituciones llenas de defectos, resplandezca su santo Rostro. Es el Espíritu de Dios el que renueva la Iglesia y la rejuvenece, el que hace que su rostro anciano siga siendo reflejo de su Señor. Por mucho esfuerzo que pongamos en la renovación, sin la oración y la invocación del Espíritu Santo, no es posible. Dejemos que el viento del Espíritu, que todo lo hace nuevo, sople sobre esta barca de Menorca.

San Antonio, con su espíritu de oración y servicio renovó la Iglesia de su tiempo. Con su búsqueda de Dios, desde el desierto de la Tebaida, promovió una renovación de la vida cristiana. A él invocamos confiados en este día y le pedimos que ayude a esta Iglesia de Menorca a crecer siendo más de Dios, sirviendo con más dedicación a los hombres y proclamando con mayor entusiasmo el Evangelio.